

Huismus- en vleermuisonderzoek aan de Provinciale 70 te Dordrecht

Aanvullend onderzoek in het kader van de Wet natuurbescherming

Colofon

Status:	Definitief
Project:	BE/2021/126
Datum:	27 oktober 2021
Samensteller(s):	ir. ing. K.J. Rebergen
Collegiale toets:	ing. G. Fairhurst
Opdrachtgever:	

VAN DEN HEUVEL ONTWIKKELING & BEHEER B.V.
Lekdijk 44
2967 GB Langerak

Contactpersoon: Dhr. T. Versluis

Disclaimer

Blom Ecologie B.V. is niet aansprakelijk voor schade die voortkomt uit toepassing van de resultaten van werkzaamheden en/of gegevens verkregen van Blom Ecologie B.V.

© Blom Ecologie B.V./ Van den Heuvel Ontwikkeling & Beheer B.V.

Niets uit deze rapportage mag zonder schriftelijke toestemming van de opdrachtgever en Blom Ecologie B.V. worden gebruikt door derden. Onder gebruik worden alle vormen van kopie, openbaarmaking en elke andere toepassing begrepen. Deze rapportage mag alleen gebruikt worden voor het doel waarvoor het is samengesteld.

Inhoudsopgave

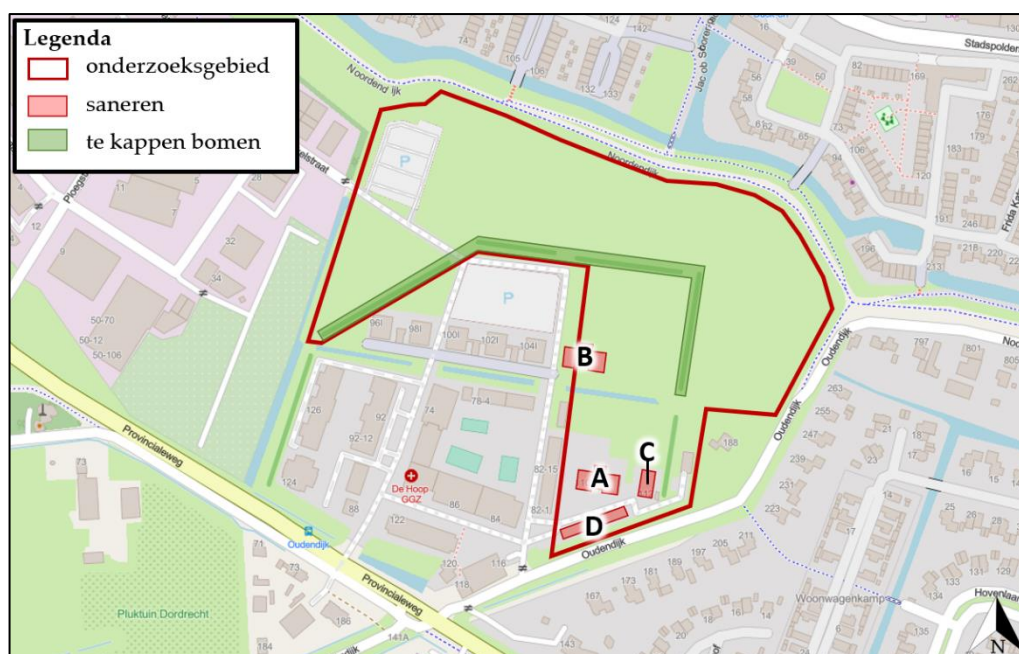
1 Inleiding	4
1.1 Aanleiding en doel	4
1.2 Plangebied	5
1.3 Werkzaamheden	6
1.4 Mogelijk aanwezige soorten	6
1.5 Kader Wet natuurbescherming	8
2 Methode	9
2.1 Theoretisch kader	9
2.2 Praktische uitvoering	10
2.3 Inventarisaties	11
2.4 Specifieke omstandigheden	12
3 Resultaten	13
3.1 Huismus	13
3.2 Vleermuizen	15
3.3 Overige soorten	16
4 Conclusie	18
4.1 Huismus	18
4.2 Vleermuizen	18
4.3 Overige soorten	18
4.4 Vervolgstep(en)	18
5 Bronnen.....	19
Bijlage 1 Overzicht waarnemingen.....	20

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Aan de Provincialeweg 70 te Dordrecht is een zorglocatie met verschillende parkeerterreinen en grasvelden gelegen. Op de planlocatie staan twee klinieken, een materieel opslag en een kinderdagopvang. De initiatiefnemer is voornemens een deel van de bestaande bebouwing te saneren ten behoeve van nieuwbouwwoningen. Voor deze ontwikkeling wordt een bomenrij gekapt. De nieuwbouw wordt gerealiseerd op de plaats van de te saneren bebouwing en op de grasvelden. Voor de beoogde ontwikkeling dient het bestemmingsplan gewijzigd te worden.

Gezien de beoogde sloop mogelijk leidt tot de aantasting van beschermde natuurwaarden is een oriënterend onderzoek uitgevoerd naar de potentie van de planlocatie en mogelijke negatieve effecten ten gevolge van de beoogde werkzaamheden (Brinkbaumer, 2021).

Figuur 1.1 De planlocatie (rood omkaderd) is gelegen aan de Provincialeweg 70 te Dordrecht (bron kaartmateriaal: arcgis.com).

Op basis van het oriënterende onderzoek kon de aanwezigheid van nestlocaties/verblijfplaatsen van beschermde soorten niet uitgesloten worden (zie tabel 1.1). Om vast te stellen of de woning daadwerkelijk een functie hebben voor vorengenoemde soorten was aanvullend onderzoek noodzakelijk. Van de Heuvel Ontwikkeling & Beheer B.V. heeft Blom Ecologie B.V. verzocht dit aanvullend onderzoek uit te voeren. In voorliggende rapportage worden de bevindingen beschreven.

Onderzoeksdoel

In dit aanvullende onderzoek zijn de volgende onderzoeksvragen centraal gesteld:

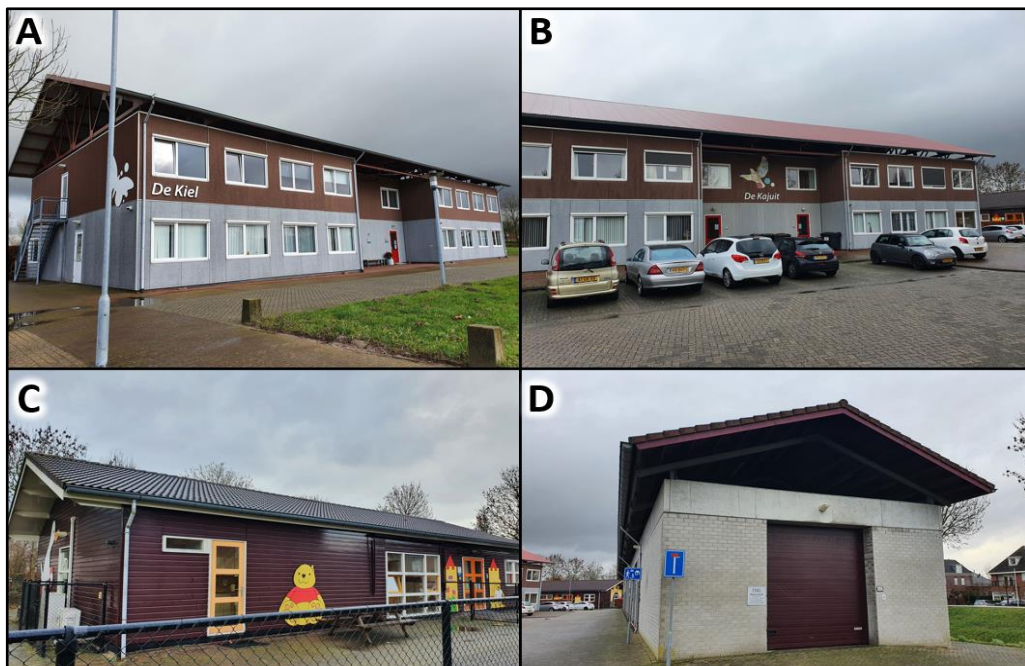
- Zijn huismussen en vleermuizen aanwezig in het plangebied?
- Op welke wijze maken de huismus en vleermuizen gebruik van het plangebied? Zijn in het plangebied nesten en/of vaste rust- en verblijfplaatsen aanwezig?
- Hebben de voorgenomen activiteiten een negatief effect op de voorkomende soorten en/of de functionaliteit van de nesten en/of verblijfplaatsen en leefomgeving van huismussen en vleermuizen?

1.2 Plangebied

De planlocatie betreft een deel van zorglocatie De Hoop en deels grasvelden die hier ten noorden liggen.

- A. Kliniek bestaande uit twee bouwlagen met een open dakverdieping bestaande uit pefabgevels bedekt met een golfplaten zadeldak.
- B. Kliniek bestaande uit twee bouwlagen met een open dakverdieping bestaande uit pefabgevels bedekt met een golfplaten zadeldak.
- C. Kinderdagopvang bestaande uit een enkele bouwlaag van houten gevels met een dakpannen zadeldak. Het dak steekt over en de kantpannen sluiten nauw aan. De goot bevat een kier in aansluiting tot dakruimte.
- D. Materieel opslag bestaande uit een enkele bouwlaag met open dakverdieping. Opgetrokken uit gemetselde muren met spouw met een zadeldak belegd met dakpannen. De kopgevels bevatten open stootvoegen en de kantpannen kieren licht.

De bomenrij ten noorden zal worden gekapt in de beoogde ontwikkeling. De planlocatie is gelegen aan de zuidelijke kant van Dordrecht en wordt grotendeels omringd door woonwijken en bedrijventerreinen. Ten zuiden van de Provincialeweg is de Zuidpolder gelegen welke bestaat uit agrarische graspercelen. De planlocatie is ca. 3 km verwijderd van de Biesbosch. De dichtstbijzijnde autosnelweg is de A15 ca. 4,5 km noordelijk.

Figuur 1.2 Fotografische indruk van de aanwezige (en te saneren) bebouwing op de planlocatie.

1.3 Werkzaamheden

De beoogde ingrepen zijn permanent van karakter. De beoogde ontwikkeling betreft de sanering van vier gebouwen ten behoeve van nieuwbouwwoningen en gebouwen voor maatschappelijke doeleinden. De functie van het perceel dient te wijzigen. Onderstaand volgt een korte opsomming van de ingrepen en effecten:

- saneren van twee klinieken, materieel opslag en kinderopvang: algemene sloopwerkzaamheden en afvoer sloopmateriaal;
- kappen van bomen: kapwerkzaamheden en afvoer hout;
- verwijderen terreininrichting, waaronder gedeelte van het groen: graafwerkzaamheden, transport (afvoer) van materiaal en groen;
- egaliseren terrein: graafwerkzaamheden en grondtransport;
- realisatie nieuwbouw (50 woningen + gebouwen voor maatschappelijke doelstellingen): algemene bouwwerkzaamheden;
- revitalisatie terrein en aanleg verharding: allerhande (straat- en hoveniers) werkzaamheden.

1.4 Mogelijk aanwezige soorten

Uit het oriënterend onderzoek (Brinkbaumer, 2021) is gebleken dat de woningen op de planlocatie geschikt zijn als nestlocatie van huismus en verblijfplaats van vleermuizen (tabel 1.1). Daarnaast kunnen de groenstructuren op de planlocatie door de huismus worden gebruikt als leefgebied.

Tabel 1.1 Overzicht van de Soortenbescherming. Voor de benoemde soorten geldt dat aanvullend onderzoek benodigd is (Brinkbaumer, 2021).

Soortenbescherming			
Soortgroep	Beschermings-regime Wet nb	Soortspecifiek onderzoek	Mogelijk functie plangebied
Vaatplanten	n.v.t.	Nee	
Grondgebonden zoogdieren	n.v.t.	Nee	
Vleermuizen	Artikel 3.5	Ja	Verblijfplaatsen
Amfibieën	n.v.t.	Nee	
Reptielen	n.v.t.	Nee	
Vissen	n.v.t.	Nee	
Insecten en andere	n.v.t.	Nee	
Vogels Huisumus	Artikel 3.1	Ja	Nestlocaties/leefgebied

Tabel 1.2 Overzicht van de potentie voor verblijfplaatsen van de verschillende vleermuissoorten (soortenbescherming) en essentiële vliegroute en/of foerageergebied (Brinkbaumer, 2021).

Vleermuissoort	Potentie	Boom bewonend	Gebouw bewonend	Onderbouwing
Gewone dwergvleermuis	Ja	Nee	Ja	Potentiële openingen in bebouwing
(Massa)winterverblijfplaats gewone dwergvleermuis	Nee	N.v.t.	N.v.t.	Hoge bebouwing met bufferende vermogen
Ruige dwergvleermuis	Ja	Nee	Ja	Potentiële openingen in bomen én bebouwing
Laatvlieger	Nee	Nee	Ja	Potentiële openingen van onvoldoende grootte in bebouwing
Meervleermuis	Nee	Nee	Nee	Afwezigheid groot oppervlaktewater in de omgeving
Watervleermuis	Nee	Nee	Nee	Afwezigheid groot oppervlaktewater in de omgeving
Franjestaart	Nee	Nee	Nee	Boomholte(s) met voldoende inrotting
Baardvleermuis	Nee	Nee	Nee	
Gewone grootoorvleermuis	Nee	Nee	Nee	Agrarisch gebied zonder (te) veel lichtverstoring
Rosse vleermuis	Nee	Nee	Nee	Boomholte(s) met voldoende inrotting
Tweekleurige vleermuis	Nee	Nee	Nee	
<i>Vleermuizen algemeen</i>				
Essentiële vliegroute	Nee	N.v.t.	N.v.t.	Geen lijnvormige structuren
Essentieel foerageergebied	Nee	N.v.t.	N.v.t.	Geen houtopstanden met struweel en oppervlaktewater

1.5 Kader Wet natuurbescherming

De soortenbescherming van Wet natuurbescherming valt op grond van internationale verdragen en nationaal beschermde soorten, uiteen in drie verschillende beschermingsregimes. Deze beschermingsregimes betreffen de Vogelrichtlijn (art. 3.1), Habitatrichtlijn (art. 3.5) en de nationaal beschermde soorten (art. 3.10). De bescherming van de huismus valt onder de vogelrichtlijn. Binnen de Vogelrichtlijn wordt onderscheid gemaakt tussen soorten waarvan het leefgebied en de nestplaats jaarrond beschermd zijn en de overige broedvogels waarvan de nestplaats en het leefgebied enkel beschermd zijn tijdens de broedperiode. Vleermuizen vallen onder de bescherming van de Habitatrichtlijn. Naar aanleiding van de beoogde werkzaamheden (paragraaf 1.3) kan overtreding van de volgende verbodsbepalingen optreden:

Wnb, art 3.1 lid 2 en 4 (Vogelrichtlijnsoorten)

Lid 2: Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid (huismus) te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels (huismus) weg te nemen.

Lid 4: Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.

Wnb, art 3.5 lid 2 en 4 (Habitatrichtlijnsoorten)

Lid 2: Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren

Lid 4: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid (alle vleermuissoorten) te beschadigen of te vernielen.

2 Methode

2.1 Theoretisch kader

Ten behoeve van ecologische onderzoek naar een aantal beschermde soorten in Nederland zijn door experts richtlijnen opgesteld. Deze richtlijnen zijn in zekere mate juridische kaders gaan vormen bij de toetsing van onderzoeken op juistheid en volledigheid. Voor de huismus zijn deze richtlijnen vastgelegd in de Kennisdocumenten (BIJ12, 2017). Voor vleermuizen geldt het Vleermuisprotocol (NGB, 2021) als richtlijn. De richtlijnen worden met enige regelmaat door de opstellers geëvalueerd en indien noodzakelijk aangepast. De uitgangspunten zoals deze zijn geformuleerd in de richtlijnen vormen de basis voor het soortspecifieke onderzoek wat wordt uitgevoerd door Blom Ecologie B.V. In tabel 2.1 wordt voor de desbetreffende beschermde gebouwbewonende soorten beknopt weergegeven wat de onderzoeksperioden en methode zijn.

Tabel 2.1 *Samenvatting van de uitgangspunten ten behoeve van huismus- en vleermuisonderzoek zoals deze zijn geformuleerd in het Kennisdocument huismus (BIJ12, 2017) en het Vleermuisprotocol (NGB, 2021).*

Huisumus <i>Nest:</i> Aantoonbaar door: <ul style="list-style-type: none">
- Visueel onderzoek in periode 1 april t/m 15 mei (2x veldbezoek avond/ochtend)
- Visueel onderzoek in de periode 10 maart t/m 20 juni (4x veldbezoek avond/ochtend)
- Inspectie (oplichten dakpannen) in de periode 15 september/1 maart (1x veldbezoek) <i>Functioneel leefgebied:</i> Bestaat met name uit foerageer en slaapplekken. Wordt vastgesteld door waarnemingen en gedrag van alle aanwezige huismussen. (Kennisdocument huismus BIJ12)
Vleermuizen <i>Kraamverblijfplaats:</i> Aantoonbaar door onderzoek in de periode (10 mei) 15 mei t/m 15 juli (20 juli) (2x veldbezoek), waarvan minimaal 1 veldbezoek in juni. Onderzoek is visueel en gericht op in- of uitvliegende individuen. Onderzoek wordt uitgevoerd m.b.v. een batdetector. <i>Zomerverblijfplaats:</i> Aantoonbaar door onderzoek in de periode (1 april) 15 mei t/m 15 augustus (1 december) (2x veldbezoek). Onderzoek is visueel en gericht op in- of uitvliegende individuen. Onderzoek wordt uitgevoerd m.b.v. een batdetector. <i>Paarverblijfplaats:</i> Aantoonbaar door onderzoek in de periode (15 juli) 15 augustus t/m 1 oktober (1 november) (2x veldbezoek). De periode is sterk afhankelijk van de soort. Onderzoek is visueel en gericht op in- of uitvliegende individuen, territoriaal gedrag en sociale geluiden. Onderzoek wordt uitgevoerd m.b.v. een batdetector. (Kennisdocument gewone dwergvleermuis, BIJ12 & Vleermuisprotocol, januari 2021).

2.2 Praktische uitvoering

De praktische uitvoering valt uiteen in standaardprocedure tijdens elk veldbezoek, de reactieve onderzoekswijze die gehanteerd wordt en, indien van toepassing, de aanvullende onderzoeksmethodes.

Procedure

Op basis van de te verwachten soorten en de relatieve potentie voor deze soorten binnen het plangebied wordt het aanvullende onderzoek ingericht. Voorafgaand aan de daadwerkelijke uitvoering wordt bekeken vanaf welke posities de planlocatie (gevels/daken/dakranden met potentie) het meest efficiënt (strategisch) kan worden onderzocht. De strategische punten, looproute en zichtlijnen zijn afhankelijk van de aanwezigheid van schuttingen, struiken/bomen, verlichting en diverse typen van bebouwing.

De procedure voor ieder veldbezoek is als volgt:

1. Bepalen strategische punten voorafgaand aan start onderzoek.
2. Controle gevels op aanwezigheid van uitwerpselen onder en/of tegen de gevels. Eventueel navraag bij bewoners op (recente) activiteit van huismus, gierzwaluw en vleermuizen¹;
3. Start/uitvoering onderzoek/bezetting strategische punten en uitvoering conform reactieve onderzoekswijze;
4. Afronding onderzoek, bespreken met collega('s) van tussentijds resultaat, eventuele onduidelijkheden over verblijfplaatsen en waarnemingen worden in dit stadia goed ondervangen.

¹ Op basis van uitwerpselen kan vaak een goede eerste indruk worden verkregen waar grotere verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn.

Reactieve onderzoekswijze

Binnen de kaders van de Kennisdocumenten en het Vleermuisprotocol (tabel 2.1) is de onderzoekswijze vormvrij. Afhankelijk van omstandigheden zoals de relatieve potentie, ervaring, moment van onderzoek het aantal onderzoekers, en dergelijke, worden door de diverse onderzoeksbureaus op verschillende wijze onderzoek uitgevoerd. Aangezien de te onderzoeken soorten veelal voorkeur hebben voor bepaalde type verblijfsplaatsen en leefgebied wordt door Blom Ecologie B.V. reactief onderzoek uitgevoerd. Dit type onderzoek houdt vast aan strategische punten en looproutes waarbij het geobserveerde gedrag van de te onderzoeken soort en de lokale omstandigheden leidend zijn voor de keuze van de strategische punten of looproute en de verblijfsduur per punt. De strategische punten worden bepaald op locatie voorafgaand aan de start van een onderzoek door een visuele beoordeling op de actuele potentie voor de soort in kwestie.

Deze punten kenmerken zich door goed overzicht binnen het plangebied en zicht op zoveel mogelijk potentiële in- of uitvliegopeningen. Voor huismus geldt dat deze strategische punten veelal liggen nabij geschikt leefgebied.

Tijdens het aanvullend onderzoek huismus wordt met name gebruik gemaakt van strategische looproutes waarbij alle potentiële nesten gedurende het veldbezoek visueel gecontroleerd worden. Hierbij wordt specifiek gelet op de aanwezigheid van territoriaal gedrag, het gebruik van het leefgebied en het in/uit vliegen uit de nesten. Indien dan nog activiteit van de huismus is binnen het plangebied loopt het onderzoek door totdat er geen waarneembare activiteit van huismus meer is binnen het plangebied.

Het aanvullend onderzoek vleermuizen wordt uitgevoerd door een combinatie van strategische punten en looproutes. Tijdens het eerste veldbezoek (zowel in het voorjaar als najaar) worden strategische punten ingenomen. Op het moment dat er sprake is van uitvliegende vleermuizen beweegt de onderzoeker zich in tegenovergestelde richting (dus de vleermuis tegemoet) naar het volgende strategische punt om zo een eventueel tweede of daaropvolgende uitvliegend individu, en uiteindelijk zo mogelijk de kolonieverblijfplaats, te lokaliseren. Hierbij blijft de nadruk op de woningen die binnen het plangebied vallen. Tijdens de vervolgonderzoeken wordt per seizoen de strategische punten ingenomen waar op dat moment de hoogste trefkans is. Afhankelijk van het doel van het aanvullend onderzoek (e.g. kraamverblijfplaatsen, functioneel leefgebied e.d.) wordt de nadruk gelegd op strategische punten (zomerverblijfplaatsen, vliegroutes) of strategische looproutes (paarverblijfplaatsen, winterzwermverblijfplaatsen).

Voor alle onderzoeken geldt dat tijdens de rondes de keuze van strategische punten en/of looproutes beïnvloed worden door veranderende omstandigheden. Dit kan zijn een plotselinge verandering van windrichting, sterke toename of afname van windkracht, defecte straatverlichting en dergelijke. Het aantal factoren dat bepaalt waarom een onderzoeker juist de ene richting meer op kijkt dan de andere of er juist voor kiest af te wijken van een gebruikelijke route (door bijv. buurtbewoners die de onderzoeker aan de praat houden, bewoners die honden uitlaten of dergelijke) zijn niet of nauwelijks definieerbaar.

De wijze van onderzoek verschilt, met in achtname van de randvoorwaarden van het Vleermuisprotocol en Kennisdocumenten, dus per datum, per loopronde en per moment. Er is derhalve geen sprake van vaste transecten maar veel eerder van diverse looproutes naar strategische punten waarbij de frequentie van stilstaan en beweging afhankelijk zijn van de omstandigheden op dat moment.

2.3 Inventarisaties

Veldbezoeken

De planlocatie is 7x bezocht door medewerkers van Blom Ecologie B.V. (tabel 2.2). Tijdens deze bezoeken zijn de planlocatie en de directe omgeving onderzocht op de aanwezigheid van huismus en vleermuizen. Tijdens het onderzoek is met name gelet op nestindicerend gedrag van huismus alsmede foeragerende/communicerende vleermuizen. Tevens is gelet op de veelgebruikte structuren door huismus en vleermuis voor het bepalen van het functioneel leefgebied.

Tabel 2.2 Veldbezoeken op de planlocatie, met per veldbezoek welke functies onderzocht worden en het aantal waarnemers dat is ingezet. De weersomstandigheden voldeden aan de minimumcriteria zoals opgenomen in de Kennisdocumenten huismus en het Vleermuisprotocol (2021).

Veldbezoek	Functie	Aantal pers.	Datum	Zon ▼ ▲	Tijd	Weersomstandigheden
Huisumus 1	Nest + leefgebied	1	13-04-2021	06.50	07.15-09.15	1/8, droog, 1 Bft, 1°C
Huisumus 2	Nest + leefgebied	1	28-04-2021	06.15	06.45-08.45	1/8, droog, 1-2 Bft, 6°C
Vleermuizen 1	Kraam + zomer	1	07-06-2021	21.56	21.45-00.00	0/8, droog, 2 Bft, 18°C
Vleermuizen 2	Kraam + zomer	1	29-06-2021	22.02	22.00-00.00	8/8, miezer, 1-2 Bft, 1°C
Vleermuizen 3	Kraam + zomer	1	14-07-2021	05.36	03.30-05.45	8/8, droog, 2-3 Bft, 16°C
Vleermuizen 4	Paar	1	06-09-2021	20.14	23.00-01.00	2/8, droog, 0-1 Bft, 17°C
Vleermuizen 5	Paar	1	27-09-2021	19.26	20.45-22.45	6/8, droog, 3 Bft, 15°C

Gebruikte materialen

Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd met behulp van een verrekijker en batdetector, type Petterson D-200x/Petterson D-240x. De laatstgenoemde type batdetector is *heterodyne* en heeft een *time expansion* functie. De *time expansion* functie maakt het mogelijk de geluidopnames te vertragen waardoor nauwkeurige analyse van de hoogfrequent geluiden uitgevoerd kunnen worden. Geluidswaarnemingen zijn eventueel opgenomen met een opnameapparaat van het merk Roland, type R-07. Indien inventarisatie in het veld niet mogelijk was zijn geluiden geanalyseerd met behulp van de software BATSOUND.

2.4 Specifieke omstandigheden

Tijdens de uitvoering van het onderzoek kan er sprake van dusdanig omstandigheden dat er mogelijk een vertekend beeld optreedt van de verzamelde resultaten. Hiermee wordt niet bedoeld het gemotiveerd afwijken van uitgangspunten zoals geformuleerd in de Kennisdocumenten en Vleermuisprotocol. Tijdens het onderzoek was er (voor zover de onderzoekers hebben kunnen nagaan) geen sprake van omstandigheden die mogelijk effect sorteren op de onderzoeksresultaten.

3 Resultaten

3.1 Huismus

Waarnemingen en aantallen

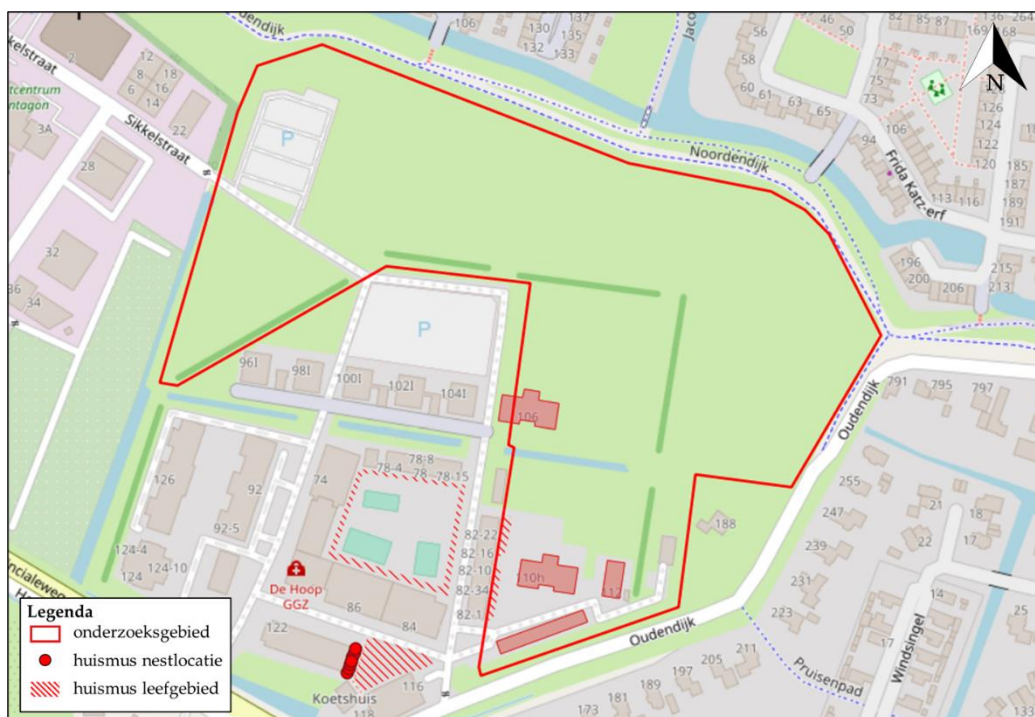
Tijdens de onderzoek rondes zijn in totaal circa 15 huismussen (*Passer domesticus*) waargenomen tijdens de piekmomenten. Deze bevonden zich allen buiten het plangebied.

Nesten

Gedurende het onderzoek zijn geen nesten van de huismus binnen het plangebied vastgesteld. In de directe omgeving zijn 8 huismusnesten vastgesteld. In figuur 3.1 worden de ruimtelijke spreiding van de nesten weergegeven en welke delen van de planlocatie veelvuldig door huismussen worden gebruikt om te rusten, foerageren en als dekking tegen predatoren. In bijlage 1 is een grotere afbeelding met een totaaloverzicht van alle aanwezige soorten opgenomen.

Functioneel leefgebied

Het waargenomen functionele leefgebied bevindt zich ten oosten van de vastgestelde huismusnesten aan de Provincialeweg 122. Dit valt buiten het plangebied.

Figuur 3.1 Overzicht van de nesten en het functioneel leefgebied van huismus in de directe omgeving hiervan (verantwoording: het kaartmateriaal is vervaardigd in QGIS).

Figuur 3.2 Een waargenomen huismusman naast zijn gebruikte opening (rechts) van het nest. Dit betreffen nesten buiten het plangebied.

Figuur 3.3 Het vastgestelde leefgebied van huismus buiten het plangebied (Provincialeweg 122).

3.2 Vleermuizen

Waarnemingen, soorten en aantallen

Tijdens de onderzoeksrondes zijn in totaal een tweetal soorten waargenomen binnen of in de directe nabijheid van het plangebied (tabel 3.1). Alleen de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) is waargenomen tijdens het vleermuisonderzoek.

Tabel 3.3 Waarnemingen en aantallen van vleermuizen gedurende de veldbezoeken.

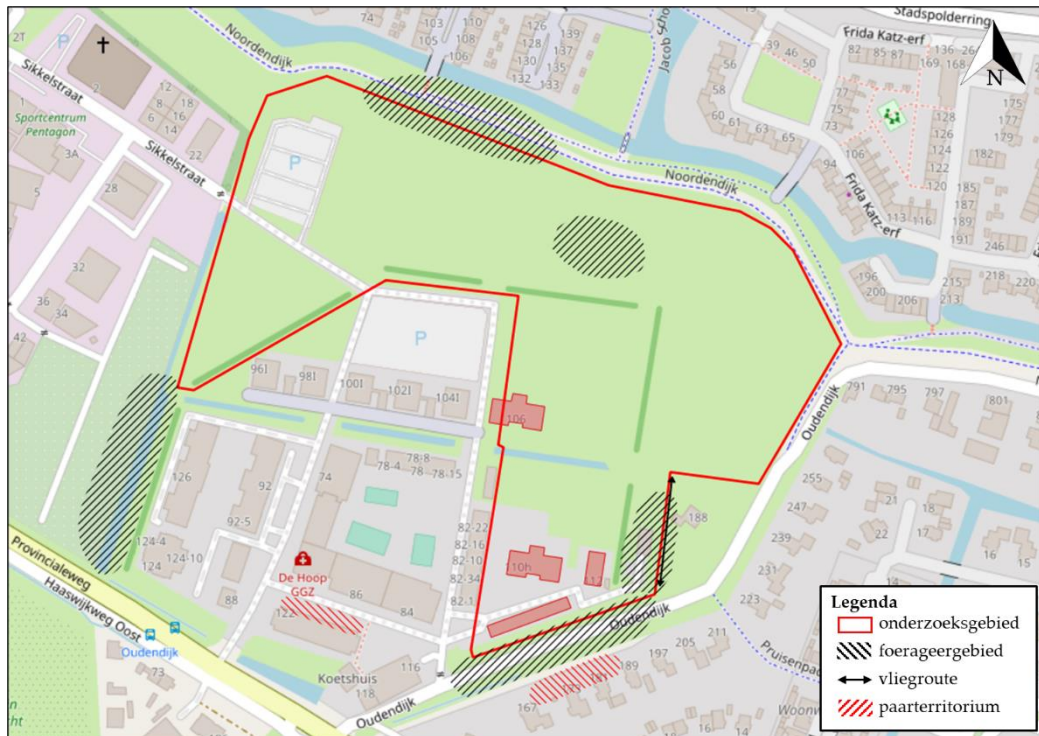
Veldbezoek	Soort	Aantal	Gedrag
Vleermuis 1 07-06-2021	Gewone dwergvleermuis	1	Foeragerend
Vleermuis 2 29-06-2021	Gewone dwergvleermuis	5	Foeragerend
Vleermuis 3 14-07-2021	Gewone dwergvleermuis	3	Foeragerend
Vleermuis 4 06-09-2021	Gewone dwergvleermuis Gewone dwergvleermuis	4 2	Foeragerend Overvliegend
Vleermuis 5 27-09-2021	Gewone dwergvleermuis Gewone dwergvleermuis	1 2	Foeragerend Baltsend

Verblijfplaatsen

Gedurende het onderzoek zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen vastgesteld. Wel is er gedurende de najaarsronde 27 september 2021 2 baltsende mannetjes waargenomen. Deze waren aan het roepen buiten het plangebied. Het is uitgesloten dat binnen het plangebied sprake is van een paarverblijfplaats.

Vliegroutes en foerageergebieden

Gedurende het vleermuisonderzoek is géén essentiële vliegroute en/of foerageergebied vastgesteld. De foerageeractiviteiten die plaatsvonden waren slechts van korte duur (max 10 minuten) en betrof slechts een zeer klein aantal (max 5). Gezien het ruime aanbod aan vergelijkbaar foerageergebied in de directe omgeving en gezien het infrequent gebruik van het betreffende foerageergebied, is er geen sprake van essentieel foerageergebied op de planlocatie.

Figuur 3.4 *Overzicht van het foerageergebied van vleermuizen in de directe omgeving. Dit betreffen niet essentiële foerageergebieden voor de populatie (verantwoording: het kaartmateriaal is vervaardigd in QGIS).*

3.3 Overige soorten

Naast de te onderzoeken soorten waarvoor het voorliggend onderzoek is uitgevoerd zijn tijdens de veldbezoeken overige soorten waargenomen. De volgende vogelsoorten zijn gedurende de veldbezoeken waargenomen: ekster, huismus, houtduif, koolmees, merel, Turkse tortel, waterhoen en wilde eend. Deze waarnemingen bestaan met name uit overvliegende, rustende of foeragerende vogels. Van de ekster is een actief nest buiten het plangebied vastgesteld. In bijlage 1 is een grotere afbeelding met een totaaloverzicht van alle aanwezige soorten opgenomen.

Figuur 3.5 Overzicht van de nesten van overige soorten in de directe omgeving van het plangebied (verantwoording: het kaartmateriaal is vervaardigd in QGIS).

4 Conclusie

4.1 Huismus

In de periode april 2021 is onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van de huismus in de bebouwing aan de Provincialeweg 70 te Dordrecht. Het onderzoek is uitgevoerd conform de bepalingen in het Kennisdocument huismus (BIJ12, 2017). Tijdens het onderzoek zijn geen huismusnesten vastgesteld binnen de bebouwing aan de Provincialeweg 70 te Dordrecht. Een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming voor huismus is niet benodigd voor de beoogde ontwikkeling.

4.2 Vleermuizen

In de perioden mei -september 2021 is onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van vleermuizen in de bebouwing aan de Provincialeweg 70 te Dordrecht. Het onderzoek is uitgevoerd conform de bepalingen in het Vleermuisprotocol (NGB, 2021). Tijdens het onderzoek zijn geen gebouwbewonende vleermuizen vastgesteld binnen de bebouwing. Een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming voor vleermuizen is niet benodigd voor de beoogde ontwikkeling.

4.3 Overige soorten

Het onderzoek beperkte zich in beginsel tot het vaststellen van de aan- dan wel afwezigheid van huismus en vleermuizen. Tijdens het onderzoek is tevens gelet op nesten en/of verblijflocaties van andere soorten op de planlocatie. Er is tijdens het onderzoek een nest van de ekster aangetroffen buiten het plangebied. De struiken, bomen en bebouwing binnen het plangebied vormen voor algemene broedvogels zoals merel, duiven en kleine zangvogels geschikte nestlocaties. Zoals beschreven staat in de Vogelrichtlijn zijn alle vogels in Nederland beschermd tijdens het broedseizoen (indicatief betreft dit de periode 15 maart t/m 15 juli). Om overtreding van de Wet natuurbescherming te voorkomen (verstoring door geluid tijdens de beoogde werkzaamheden) dienen werkzaamheden die mogelijk leiden tot verstoring of aantasting van nesten buiten het broedseizoen uitgevoerd te worden.

4.4 Vervolgstep(en)

Voor de uitvoering van de werkzaamheden is ontheffing van de Wet natuurbescherming niet benodigd.

5 Bronnen

BIJ12, 2017. Kennisdocument huismus, *Passer domesticus*. BIJ12, Utrecht

BIJ12, 2017. Kennisdocument gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*. BIJ12, Utrecht

BIJ12, 2017. Kennisdocument ruige dwergvleermuis *Pipistrellus nathusii*. BIJ12, Utrecht

NGB, Zoogdiervereniging en GaN, 2021. Vleermuisprotocol, versie januari 2021

Brinkbaumer, M.A., 2021. Quickscan Wet natuurbescherming Provincialeweg 70 Dordrecht.
Blom Ecologie B.V., Waardenburg.

Gebruikte websites

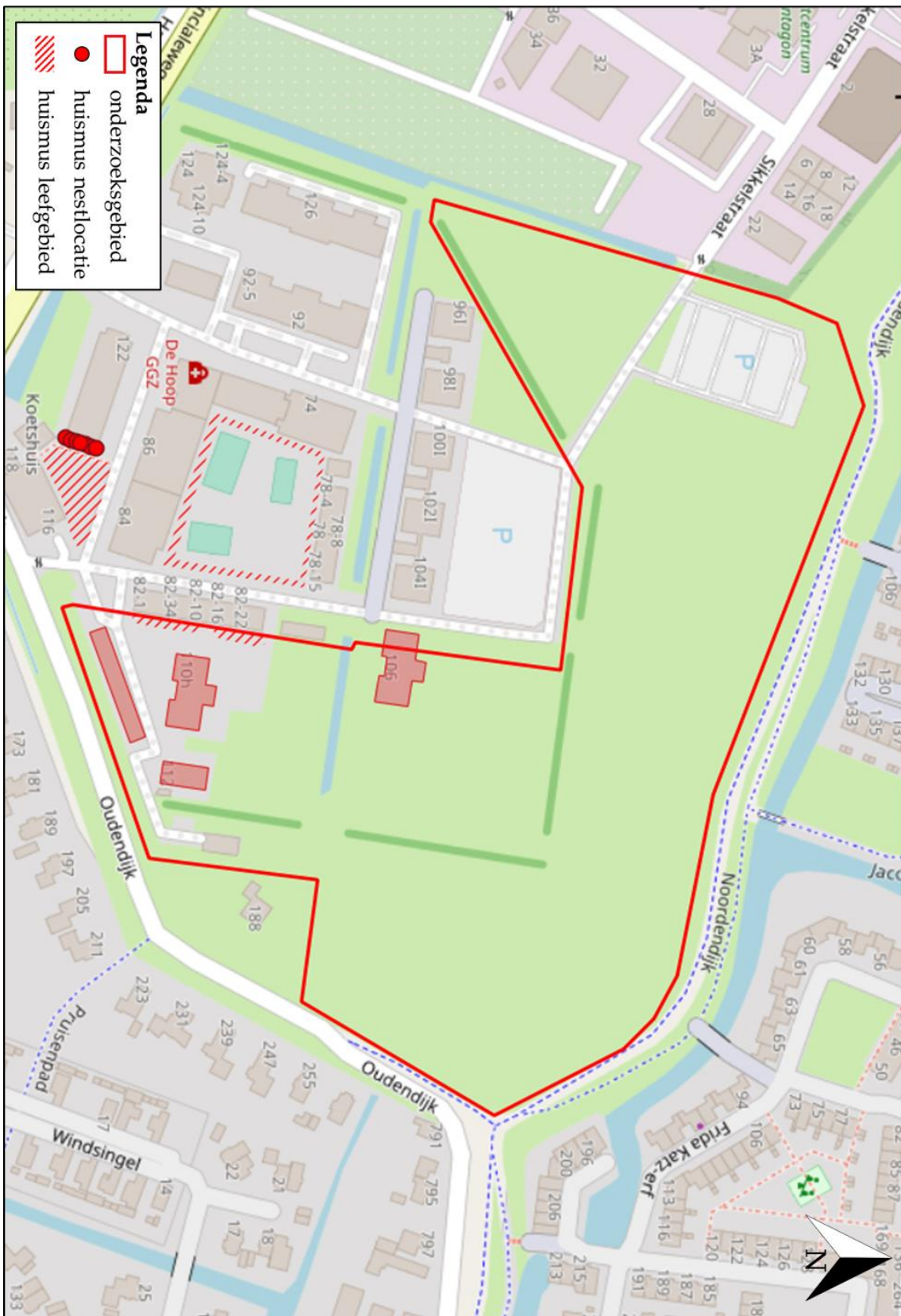
www.arcgis.nl

www.ruimtelijkeplannen.nl

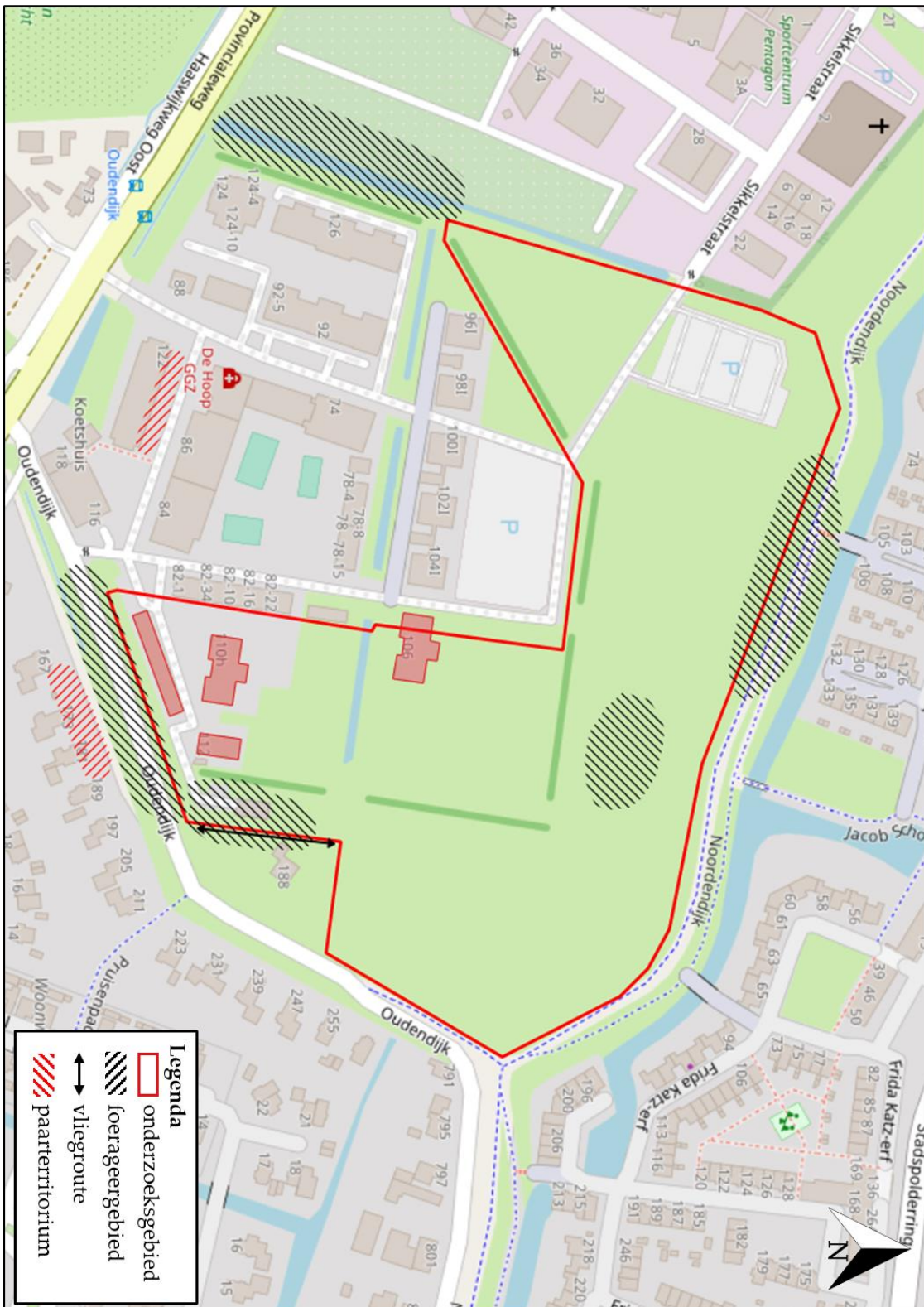
www.sovon.nl

www.vleermuisprotocol.nl

Bijlage 1 Overzicht waarnemingen

Figuur 1 Overzicht van de nesten en het functioneel leefgebied van huismus in de directe omgeving hiervan (verantwoording: het kaartmateriaal is vervaardigd in QGIS).

Figuur 2 *Overzicht van het foeragegebied van vleermuizen in de directe omgeving. Dit betreffen niet essentiële foerageergebieden voor de populatie (verantwoording: het kaartmateriaal is vervaardigd in QGIS).*

Figuur 3   *Overzicht van de nesten van overige soorten in de directe omgeving van het plangebied (verantwoording: het kaartmateriaal is vervaardigd in QGIS).*

